

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LIII. Ч. 14. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 19. січня 1946.

No. 14. New York and Jersey City, Saturday, January 19, 1946. Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.
П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.Тел. „Свобода”: BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016THREE CENTS in the United States of America.
FIVE CENTS elsewhere.

АЙЗЕНГАВЕР ЗАБОРОНИВ ПРОТЕСТАЦІЙНІ МІТІНГИ ВОЯКІВ

Ген. Двйт. Д. Айзенгавер за-
явив сенатському військовому
підкомітетові, що він повідомив
усіх військових командантів, що
вже минув час на мітинги воєнків
з протестами проти демобіліза-
ції. Усі такі мітинги тепер забо-
ронені, підкреслив генерал. І до-
дав, що тепер розідутися пред-
ставники Департаменту Генераль-
ного Інспектора, щоби пригляну-
тись, чи демобілізація відбува-
ється всюди згідно з розпоряд-
ками. Вони теж будуть приймати
жалоби, якщо хто з воєнків чу-
ється покривдженим, а теж бу-
дуть давати ширші висношення в
справах, що відносяться до де-
мобілізації.

АРМІЯ ВІД 1 ЛИПНЯ

Американська армія не задер-
жить по дні 1. липня більше як
1,550,000 воєнків. А на Пацифіку
буде тоді всього 375,000 воєнків.

ПРЕДСІДНИК ШКІЛЬНОЇ РАДИ — УКРАЇНЕЦЬ

Є ним Петро Тараска в Вині-
пегу, Канада. Він був членом Ра-
ди впродовж п'ять років. Його
заступником є проповідник П. М.
Петурсон.

ДЛЯ НАГЛЯДУ

До Польщі відїжджають
два американські поляки, а то:
М. Онка з Менвил, Н. Дж. та Ф.
Вазетер з Нью-Йорку, щоби на-
глядати над розподілом харчів,
одежі й ліків, що надходять з
Америки. Вони їдуть на кошт
УНРРА. Американські поляки ви-
слали останніми місяцями до
Польщі два мільйони фунтів оде-
жі, ліків та інших річей. Тепер
хочуть перевірити, хто ці речі ді-
стає.

ДЯКУЮТЬ ПРИЯТЕЛЯМ ЛИТВИ

Конгрес Американських Ли-
товців ухвалив 1. грудня 1945 ре-
зольцію з подякою Злученим
Державам Америки, Великій Бри-
танії та всім іншим державам,
що дали визнання з правового бо-
ку давню литовську республіку
як суверенну і незалежну держа-
ву. Теж кажеться у тій резолю-
ції, що всі незалежні держави
крім одного Советського Союзу
є наділі дали приятелями балтій-
ських держав.

СКАЗАЛИ ПРО СЕБЕ ПРАВДУ

Большевицькі У. Ш. Вісті пи-
шуть: „Дурень завжди каже, що
хтось інший дурень”. Присяйсто
боже (вжиємо їхнього слова!)
хоч раз написали про себе прав-
ду!

ЩЕ ОДИН УКРАЇНЕЦЬ- ІНСПЕКТОР

Так пишуть канадійсько-укра-
їнські газети про призначення І. Р.
Горчинського шкільним інспек-
тором в Саскачевані, з осідком
в Кемсек, Саск. Це бувший рек-
тор Інституту ім. П. Могилі, що
не раз писав у пресі на тему укра-
їнського шкільництва в Канаді.

МІЛІОН ДОЛЯРІВ НА ОБОРОНУ ПОЛЬЩІ

В Вашингтоні радив два дні
екзекутивний комітет Конгресу
Американських Поляків і ухва-
лив, між іншим, оголосити мі-
сяць травень місяцем збірки од-
ного мільйона доларів на покрит-
тя коштів діяльності цього
Конгресу. Ця діяльність оберта-
ється головню біля політичної
акції оборони Польщі й зацікав-
лення американського політично-
го й наукового світа польською
справою. До Конгресу приступи-
ло 7,000 польських організацій,
що оплачують річні вкладки.
Конгрес отримує два бюро: одно
в Вашингтоні, друге в Шікаго.

КОРОЛІВСЬКІ РАДНИКИ

Титул К. С. („Кінгс Кавсил”),
або по українськи „королівський
радикал”, дістали в Канаді два
українські адвокати Д. Янда з
Едмонтону і А. Т. Вавринюк з
Давфину, Ман. Українці в Канаді
мають уже п'ять адвокатів з та-
ким відзначенням. Є ними: Я. В.
Арсенич, Михайло Стенишин, Д.
Янда, А. Т. Вавринюк і Іван Баса-
раб. Провінційальні уряди нада-
ють такі титули адвокатам, що
відзначились на громадським чи
правничим полі.

„ДИ КЕРИКС”

Появилось третє число журналу
„The Kerux”, видаваного англій-
ською мовою, Каледжом Св. Ва-
вилія в Стемфорд, Конн. Журнал
зачав виходити в 1945 році. Тре-
тє число є за грудень 1945. Вида-
не, як і попередні, на добрім па-
пері й дуже естетично. На зміст
складаються різні статті релігій-
ного, історичного, літературного
й філософського змісту. Є пе-
реклад одного вірша Б. Лепкого,
стаття про „Вечірню в україн-
ським обряді й т. і.

ДАЛЬКОВИЙ ТЕАТР У ЛЬВОВІ

У Львові, як звідомляють со-
ветські джерела, зорганізовано
дальковий театр, що ставив пєси
„Гусеня”, „Чарівна галоша”,
„Червона шапочка”, та „Івасик-
Телесник”.

ДОМАГАЮТЬСЯ КАРИ СМЕРТИ ДЛЯ НАЦІСТІВСЬКОЇ ВЕРХІВКИ

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ВИ- ДАННЯ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

Державне видавництво Украї-
ни, як звідомляють советські
джерела, готується до видавання
української советської енцикло-
педії. Проектується видати її в
30 томах. До цієї новинки мож-
на би додати, чи часом не буде
з тими 30 томами так, як є з 30
томами творів І. Франка, що їх
готується видати від яких 20 ро-
ків! А що буде в тій майбутній
енциклопедії, це теж велике пи-
тання.

ЩЕ ЖИВЕ ПАМ'ЯТЬ І ПРО НЬОГО

„Радянська Україна”, що вихо-
дить в Києві помістила згадку
про „героя народних легенд”,
Олексу Довбуша. Пишеться, що
пам'ять про цього героя „доніс
народ і до наших днів”, коли то
наступило „визволення”. Тепер
лунають уже по горах, як пи-
шеться, нові поеми, а це про со-
ветських воєнків. „Але здається,
що серед цих воєнків живим кро-
кує і мужній Олекса Довбуш”,
кінчить автор свою згадку. Як
бачимо, то ще „здається”, як
„рідна влада потисне, то може
залишатись уже тільки пісню про
Совети, советську людину і со-
ветського воєнка.

ФІЛЯРЕТ КОЛЕССА

Про нього пише Володимир
Біляєв. Каже, що має 73 роки і
підготував до видання два нау-
кові збірники про советський
фольклор і народну творчість в
роки „вітчизняної війни”. Тепер
підготує працю „Поновлення
українського фольклору і фоль-
клористики в часі радянської
влади”. Академик Ф. Колесса о-
чолує Львівський відділ Інститу-
ту мовознавства та етнографії
Української Академії Наук і ке-
рує Львівським Етнографічним
Музеем, як також веде катедру
етнографії й фольклору в Уні-
верситеті ім. І. Франка у Львові.

ВИСТАВА В КОЛОМІ

Драматичний гурток у Коло-
мі ставив пєсу О. Корнійчука
„Платон Кречет”.

ДЕ „БІДНІ ЛЕМКИ?”

Філядельфійська москвофіль-
ська „Правда” пише знагоди
Різдва про те, що „лемко” дістав
за свою „відданість рускості і
православ'ю”. Пише: „А де наші
бідні лемки? Де наша бідна Лем-
ківщина? Чи то справедли-
вість?”

Суд у Норембергу мав перший
раз нагоду почути, на яку кару
заслужують воєнні злочинці з тої
нацистської верхівки, що він її
тепер судить. Франсоа де Ментон,
зажадав від імені Франції та ін-
ших країв західної Європи, що
були під німецькою окупацією,
кари смерти за терпіння, що їх
перенесли народи тих країв. Він
теж заявив, що за нацистські
злочини повинен відповісти ці-
лий німецький народ. А якщо суд
визнасть його за це винним, то
це буде казав він, першою лек-
цією перевиховання німецького
народу. Та суддя Роберт Г.
Джексон, американець, розріж-
няє нацистську вину від колек-
тивної відповідальності цілого
німецького народу за злочини
проти мира і людськості.

50-РІЧЧЯ МУЗЕЮ У ЛЬВОВІ

В листопаді минулого року
минуло 50 років існування Львів-
ського етнографічного музею. З
доповідями знагоди цієї події
виступали: академік Філярет Ко-
лесса і Олена Кульчицька.

„РЕЛІГІЙНА СВОБОДА”

Католицька преса в Парижі пи-
ше про переслідування совет-
ською владою української греко-
кат. Церкви. Між іншим пише,
що в Карпатській Україні вже
зліквідовано мукачівську греко-
кат. дієцезію, якої священники ді-
стали приказ зірвати з Ватика-
ном, перейти на православ'я і
підпорядкуватись патріархатові
в Москві. Справами релігійного
культу має завідувати професор
Лінтур, безбожник і комуніст.

ХТО В „СОЮЗІ СОВЕТСЬКИХ ПАТРІОТІВ”?

З Парижа пишуть до Н. Р.
Слова в Нью-Йорку про річні збо-
ри „Союзу Советських Патріотів”
в Парижі. Отже підносили
на тих зборах закиди, що управа
є в руках таких, що недавно кри-
чали „Гайль Гітлер”, а тепер на-
гло стали „советськими патріота-
ми”. Це було звернене проти
предсідника Союзу, ген. Говоро-
ва, як і капітана Нестеренка, сек-
ретара цієї організації.

НЕ МОЖУТЬ ЗРОЗУМІТИ

Большевицькі газети в Канаді
й Америці не можуть зрозуміти,
як міг канадійський уряд дати
дозвіл на поїздку до Європи для
о. д-ра Василя Кушніра, предсід-
ника Комітету Українців Канади.
Знайшли навіть „страшний” за-
кид проти о. Кушніра. Пишуть,
що цей священник був свого ча-
су „австрійським офіцером”.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 20, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 21, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Поможіть видати нові книжки!

Хочемо видавати щораз нові книжки про українську культуру, літературу і мистецтво. Хочемо розкривати обширніше, точніше й живіше різні картини з минулого України, що виявляють свободолюбне й культурне обличчя українського народу. Хочемо зібрати і видавати джерела до історії новітньої доби України, щоби всі пізнали, за що і через кого ще й тепер терпить Україна.

І все це хочемо видавати в англійській мові та для Америки і англосаксонського світу, як і для нашого молодого покоління, що тут живе і жити буде.

Початок уже зроблений. І то добрий початок. Упродовж недовгого часу появилось уже чимало книжок англійською мовою про Україну та український нарід. Всі вони солідно підготовані й солідно видані. І видані для розповсюдження по американських бібліотеках та в тому переконанню, що будуть поширені між американцями при допомозі американських українців, зокрема при допомозі українських професіоналістів і старшої чи молодшої нашої молоді.

А коли їх видавано, то брано під увагу, що не можна надіятись, щоб якась книжка про Україну могла мати відразу великий попит між американцями. Зате була повна віра, що її розхоплять американські українці з радости, що вкінці появилось щось таке, про що вони стільки літ говорили, чого так довго бажали.

А що виказує практика?

Отже те, що, наприклад, на книжку Чемберлена про Україну є без порівняння більший попит між американцями з не-українського роду, ніж між американськими українцями. І ще одно цікаве явище: Чим більше появляється книжок про Україну та український нарід в англійській мові, тим більше зростає зацікавлення тими книжками серед американців не-українського роду.

Який-же висновок з цього?

Виходилоб, що треба далі видавати такі книжки, бо вони роблять добру прислугу не тільки Україні й українському народові, але теж і англосаксонському світові, бо дають йому нагоду запізнатись основніше з великим народом в Європі, що відгравав у минулому велику міжнародну роль і цілком певно ще її знову відіграє, хоч наразі зведений на міжнародній арені до ролі полихача політики Кремлю.

Та чи буде можна далі видавати такі нові книжки?

Це є питання, на яке мусить уже відповісти наше громадянство в Америці. Це воно мусить уможливити працю над новими видавництвами про Україну. Це воно мусить ті праці видати. Це воно мусить бути тим, що постійно дбатиме про поширення книжок про Україну, про їхній збут. Досі воно виявило тільки частинне розуміння цієї праці, яка є для України і Америки, чи взагалі для англосаксонського світу. Але тепер і той запал, що був, підпадає. Попит навіть на таку книжку маліє. А якщо це так далі буде йти, то видання нових книжок, які є в програмі, буде зовсім припинене.

Маємо в „Свободі” тисячі й тисячі нерозкуплених книжок, якими завалені всі полиці. Маємо вичерпані всі можливі фонди на дальші видавництва. А це знов означає, що якщо громадянство не розкупить тих книжок, що є на складі, то хай не надіється нових видавництв в англійській мові про Україну та український нарід, бо на це нема фондів.

Припинення таких видавництв ніхто з нас собі не бажає. Тому розважмо, що досі не розійшлася між американськими українцями в п'ять тисяч примірників навіть така книжка як Історія України М. Грушевського! Інші книжки не розійшлися навіть в числі двох тисяч примірників. Памятаймо, що навіть таку книжку як Чемберлена ніколи не видали нам ще раз ніяке американське видавництво, якщо б її збув був обрахований на американських українців, бо вони не розкупили навіть одної тисячі примірників. Тяжко в таке повірити, але так є.

Такі є факти. Отже маємо віз і перевіз. Якщо так далі буде, то тим разом ціле громадянство відповідатиме за недбалість, за легководушність, за недобру службу нещасному народові, з якого походимо, а який тепер так дуже потребує ще й щораз нових видань в англійській мові, що промовлялиб за нього тоді, коли він змушений мовчати, чи коли за нього говорять його нищителі, вороги. І то говорять неправду. А хтож може нині голосити правду, як не ми?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЬО ЙОРК, Н. Я. — Тов. Запорозька Січ, від. 117, дає до відома, що на річних зборах 12. січня вибрано через аклямацію той самий уряд, що був у минулім році. Збори будуть відбуватися в третю суботу по першій півч. 28 ст 7. вул. Просимо членів вписати своїх дітей і внуків в члени У. Н. Союзу. — За уряд: С. Малирський, предс.; Т. Нільовський, фін. секр.; Н. Корчинський, касієр.

„РОСІЙСЬКА КВОТА”.

Супроти цього, що президент Труман отворив двері Америки для еміграції, з якої можуть скористати європейські скитальці, важне те, скільки тепер виносилаб „російська квота”. З Советів нікого не випускають, щоб емігрував. Значить, що з російської квоти можуть тепер скористати вцілости скитальці „з Росії”. Ця „російська квота” є тепер побільшена краями, що їх Совети загарили: Західна Україна, Західна Білорусь, Литва, Латвія, Естонія, Басарабія. Як обраховує Г. Аронсон в Р. Н. Слові, то під „російську квоту” підпадає тепер 4,650 емігрантів, що разом з їхніми родинами становить число від 15 до 18 тисяч осіб. Як ту квоту поділити, чи як її поділять, по національностям, наразі невідомо. Та американські жиди роблять уже заходи, щоби в ту російську квоту ввійшло відповідне число жидів з Росії. Теж збирають спеціальні фонди на покриття коштів переїзду таких емігрантів до Америки, як і пропонують, щоби великі жидівські організації, як „Джойнт”, перебирали на себе зобов'язання виставляти жидівським біженцям афідевіти на візд до Америки.

3 СОВЕТСЬКОГО РАДІА В БЕРЛІНІ.

Німецький комуніст Даген, промовляючи через берлінське радіо, контрольоване советською окупаційною владою, говорив, що Советська Росія завжди відносила прихильно до німецького народу, а Сталін був вірним союзником Гітлера аж до часу, поки Гітлер не напав на Совети. „Советський Союз був би достарчив Німеччині в 1941 році сім мільйонів збіжжя, якби Гітлер не був напав на советські землі”, говорив Даген, а договір Сталіна з Гітлером з 23. серпня 1939 року „уможливив німцям напад на Польщу, без страху, що будуть мусіти воювати на два фронти”. Так, між іншим, аргументував німецький комуніст, що Росія завжди відносила прихильно до німців.

МАВ І УКРАЇНСЬКУ КРОВ.

Померший в Катовицях славний свого часу бас, Адам Дідур, що виступав довгий час в нью-йорській Метрополитен Опері разом з славним Карузом. Був по батькові з українського роду, а по матері з польського. В Америці виступав з українськими піснями в 1915 році на українським концерті в Карнегі Гол в Нью Йорку.

**ІВАН КОВАЛЬЧУК
FUNERAL DIRECTOR
& EMBALMER**

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ
В СТЕЙТІ

NEW JERSEY

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА
У випадку смутку в родині
кликте як в день так і в ночі:

JOHN KOWALCHUK

79 Sussex Street
JERSEY CITY, 2, N. J.
Tel. BErgen 4-5131

ВОЛОДИМИР ШАЯН.

Це є прізвище автора вітвертого листу, поміщеного в „Свободі” з 16. й 17. січня під наголовком „Не можу вернутись”. Його імя було подане помилково як Володимир Шай, що оцим простується.

**ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.****МИРОН
ЛИТВИН
І СИН****УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**

Обслуга щира і чесна

801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні тиж
нявськй як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО

Завжди ЩАДІТЬ дещо
з вашого забезпечення.

Ми уладжуємо пре-
красний ЦІЛИЙ
ПОХОРОН за \$150.00

У випадку смутку в родині кличте:

KAIN MORTUARIES, INC.

S. KANAI KAIN, Pres.

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4646

— or —

E. H. VREELAND, Mgr.

86 ELIZABETH AVENUE,

NEWARK, N. J.

Phone Blgelow 3-6762

**ПЕТРО
ЯРЕМА****УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК**

Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 185 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEtrose 5-6577